

آموزش خلاق کودک محور

نقش بازی در یادگیری کودکان ۳ تا ۷ سال

نویسنده: سهیلا حاجی اسحاق

جست و جو و آماده سازی:

مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان

مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان

اکنون، ثابت شده است که تعلیم و تربیت کودکان (پداگوژی) به مجموعه‌ای از پندواندازهای خشک و خالی و یا نظرات پراکنده و ناهمگون گفته نمی‌شود؛ بلکه به عنوان شاخه‌ای از علوم انسانی، دارای روش‌شناسی و اصول معینی است. در دنیای امروز، همان‌گونه که سیستم نوین آموزش جای خود را به نظام سنتی مدرسه داده، روش‌های یادگیری نیز دستخوش تغییر و تحول شده است؛ مثلاً «بازی» که تا دیروز توجه به آن هدر دادن وقت تلقی می‌شد، اکنون با پیشرفت چشمگیر علم روان‌شناسی و علوم تربیتی، و همچنین استفاده از جنبه‌های آموزشی و تربیتی بازی، عقیده و نظر عمومی نسبت به این فعالیت انسانی تغییر کرده است.

اطلاعات فراوانی که امروزه درباره بدن انسان و چگونگی رشد و تکامل آن به دست آورده‌ایم، بیش از پیش ضرورت بازی را برای کودکان روشن کرده است. بازی برای کودک مانند نفس کشیدن، امری طبیعی و از ضروریات رشد است. آنچه که از دید بزرگ‌ترها صرفاً سرگرمی و بازی تلقی می‌شود، از دیدگاه کودک نوعی فعالیت است که کودک برای انجام آن، حتی تحمل مشکلاتی را بر خود هموار می‌کند. این فعالیت در زندگی آینده آن‌ها گامی به سوی رشد تلقی می‌شود.

ما می‌توانیم بیش‌ترین فعالیت مورد توجه کودک را در حین بازی تشخیص دهیم؛ چون بازی طبیعی‌ترین وسیله آموزش و یادگیری کودک است. او از طریق بازی آموزش می‌بیند، چیزهای تازه کشف می‌کند، به خاصیت اشیاء پی می‌برد، رفتار بزرگ‌ترها را تقلید می‌کند و دنیای اطراف خود را می‌شناسد.

در این گزارش سعی شده است تا نشان داده شود که از طریق بازی‌های بسیار ساده و با استفاده از ابتدائی‌ترین وسایل پیرامون خود چگونه می‌توانیم موجبات رشد ذهنی و بدنی، و در نتیجه آموزش کودکان را فراهم آوریم.

بازی چیست؟

هر نوع فعالیتی که توسط کودکان به منظور تفریح و تفنن انجام می‌شود، «بازی» نام می‌گیرد. بازی، ابزار تفکر کودک، وسیله‌ای برای سازندگی و آموزش، منشاء و تکامل رشد جسمی و ذهنی و وسیله ارضاع حس کنجکاوی او می‌باشد. کودک به وسیله بازی نیازهای خود را برآورده و عواطف خود را تحت کنترل در می‌آورد. نقشهای متعدد اجتماعی را تمرین می‌کند، قوانین و مقررات را یاد می‌گیرد و می‌تواند با دیگران ارتباط برقرار کند.

بازی یکی از جنبه‌های مهم زندگی کودک است. در این نوع فعالیت مشترک، بین زندگی انسان و حیوان وجوه مشابهی مشاهده می‌شود. همان‌طور که در محیط زندگی خود می‌بینیم، بسیاری از حیوانات کم‌سن و سال هم بازی می‌کنند؛ و چنان که اشاره شد، جنبه‌های مختلف عقلانی، جسمانی و اجتماعی کودک در بازی رشد می‌کند و به همین دلیل بازی برای کودک فعالیتی جدی است که نمی‌توان او را از آن باز داشت. تمام کودکان با وجود اختلافات فردی، سعی دارند در سالهای اولیه نیروهای خود را به کار اندازند و فعالیت‌های گوناگونی انجام دهند که به ظاهر به «بازی» معروفند؛ اما در اصل، سرچشمه نشاط و شادی آن‌هاست.

بازی، فواید بسیار دارد که می‌توان آن‌ها را به اختصار در سه بخش بیان کرد: جسمانی؛ شناختی؛ اجتماعی-عاطفی.

ارزش جسمانی: کودک دائماً در حالت فعالیت بدنی است و همان‌طور که اشاره شد، این فعالیت اغلب ناهمگون و بدون برنامه، ولی با اختیار از طرف کودک است. این فعالیت‌ها سبب رشد جسمانی و هماهنگی آن با حواس کودک می‌شود. مربی با برنامه‌ریزی آموزشی هدفدار می‌تواند از این خصوصیت کودکان حداکثر استفاده را ببرد و آن‌ها را به انجام حرکات و تمرینات مناسب رهنمون شود و زمینه لازم رشد موارد زیر را فراهم آورد:

الف- رشد عضلات بزرگ و کوچک

ب- پرورش نیروی استقامت

ج- سرعت و کشش صحیح عضلانی

د- کمک به حرکت سریع مفاصل

ه- پرورش سلسله اعصاب

و- تسریع گردش خون

ز- تنظیم عمل دفع مواد زائد از بدن

ارزش شناختی: بخشی از آشنایی کودکان با جهان خارج، از طریق بازی‌ها انجام می‌شود. کودک از راه عمل و تجربه در محیط، با پدیده‌ها و مسائل جدید آشنا می‌شود. به هنگام مشاهده، دقت را به کار می‌گیرد و با استفاده از این زمینه‌ها، یعنی: مشاهده، تجربه، دقت و ابداع، قدرت انتخاب بهترین راه حل را به دست می‌آورد و قادر می‌شود که شناخت صحیح‌تری از پدیده‌های محیط خود کسب کند. کودک به هنگام بازی به استدلال می‌پردازد و قضاوت می‌کند. به حل مسائل می‌پردازد و نهایتاً از فعالیت‌های خود نتیجه‌گیری می‌کند. این فعالیت‌ها به او کمک می‌کند تا در آینده ارزش اجتماعی و عاطفی: کودکان گاه ساعتها با خود مشغول‌اند و یا با مخاطبی غیب سخن می‌گویند. آن‌زمان که از قالب خود بیرون می‌آیند، دیگران را مخاطب می‌سازند. یک کودک عادی به محض برخورد با کودک دیگر اغلب رابطه انسانی و دوستانه‌ای برقرار می‌کند و به طور کلی، بازی وسیله‌ای است که کودک از طریق آن متوجه دیگران نیز می‌شود. او یاد می‌گیرد که چگونه دیگران را در بازی، وسائل و فعالیت‌های خود سهیم کند و به این ترتیب، حس همکاری، تعاون و احترام به زندگی دیگران را در

بازی می‌آموزد. روح فرمانبرداری از مقررات وضع شده در بازی‌ها او را به فرمانبرداری از مقررات اجتماعی عادت می‌دهد. قدرت سازماندهی-مدیریت و سلسله مراتب را به او آموزش می‌دهد.

بعضی از کودکان در فعالیت‌های انفرادی مانند نقاشی، بهترین هستند؛ ولی در بازی‌های گروهی بی‌دست‌وپا، گوشه‌گیر و منزوی می‌باشند. در بازی‌های گروهی، کودکان توجه به دیگران و جلب توجه دیگران را به خود، فرا می‌گیرند. علائق و عواطف خود را ناخودآگاه بروز می‌دهند. در نهایت اینکه رفتار خود را به ساده‌ترین روش منطقی ارزشیابی می‌کنند.

نظریه‌هایی راجع به بازی

الف- نظریات پیشوایان و دانشمندان اسلامی: تعالیم اسلامی در مورد تربیت کودک ابعاد وسیع دارد و علاوه بر اینکه برای دوران پیش از تولد دستورات مؤکدی ارائه می‌دهد، برای دوران بعد از تولد (شیرخوارگی، نوپایی، نوباوگی و...) نیز توصیه‌هایی دارد. اسلام هفت سال اول زندگی را زمینه‌ساز دورانهای دیگر می‌داند و چنان شخصیتی برای کودک قائل است که حتی این دوره را دوران سیادت کودک می‌نامد. کودک از نظر اسلام در این دوران آزادی و آمریت دارد و والدین وظیفه دارند از برآوردن خواسته‌های مشروع کودکان سر باز نزنند و به این فرمانروایی کودک احترام بگذارند.

در احادیث منقول از حضرت محمد (ص)، شرط تفاهم و همدلی و همچنین فراهم آوردن زمینه رشد شخصیت کودک، رفتن اولیا و بزرگ‌تران در قالب شخصیت آنهاست. نحوه برخورد پیامبر با کودکان از ظرافت، دقت و روشنی ویژه‌ای برخوردار بود و در حساس‌ترین لحظات زندگی، با عمل و بازی، رفتار پیامبرانه را به کودکان می‌آموخت. حضرت علی (ع) می‌فرماید: «با کودکان حلیم و بردبار باشید و رفتاری کودکانه داشته باشید».

امام صادق (ع) می‌فرماید: «هفت سال اول زندگی، موسم بازی اطفال است و اولیا باید کودک را آزاد بگذارند تا آزادی، سیادت و فرمانروایی کودکان در این دوره، مقدمه ساخت و رشد شخصیتشان در آینده باشد».

ابو علی سینا، حکیم و دانشمند ایرانی معتقد است که اطفال تا شش سالگی از تمایلات خود پیروی می‌کنند و بر اولیا واجب است که آنها را از تمایلاتشان محروم نسازند؛ زیرا سلب آزادی و جلوگیری از جنب‌وجوش و بازی کودکان را زمینه‌ای برای افسردگی آنها می‌داند. نتیجه این افسردگی‌ها را نیز باعث آرامش زودرس و بی‌موقع و در نتیجه از بین رفتن رغبت‌ها و بیمارگونه شدن کودکان به حساب می‌آورد.

ب- نظریات دیگر دانشمندان: به طور کلی، نظریاتی که درباره بازی توسط دانشمندان مختلف ارائه شده، متکی بر سه ویژگی عمده است:

۱- بازی مبنای بیولوژیک دارد: در این تعریف، فرض بر این است که کودک از بازی به عنوان وسیله‌ای برای صرف انرژی اضافی استفاده می‌کند.

۲-بازی مبنای روانی دارد: بر اساس این نظریه، تمایلات و تحریکات روانی موجب بازی می‌شود.

۳-بازی مبنای اجتماعی دارد: بر اساس این نظریه، علت بازی، رفتار اجتماعی است.

نظریه در خورد توجه در مورد بازی کودکان تا دو قرن پیش همان نظریه «انرژی اضافی» بود که آن را ناشی از زمینه زیستی می‌دانستند و از آنجا که حیوانات جوان نیز بازی می‌کنند، منشأ این نوع فعالیت کودکان را نیز عامل زیستی می‌دانستند و معتقد بودند که: «بازی، موختنی نیست و هر موجود زنده در سنین ابتدائی حیات به بازی می‌پردازد.»

برخلاف نظریه فوق، می‌توان گفت که در اغلب موارد، بازی وسیله‌ای است جهت تجدد قوا؛ زیرا کودک خسته از فعالیت‌های جدی روزانه، در اولین فرصت به بازی می‌پردازد و بازی نه تنها وسیله صرف انرژی اضافی نیست، بلکه کودک به وسیله آن قادر خواهد شد انرژی تازه‌ای به دست آورد و کسالت و خستگی را از خود دور سازد. اگر نظریه انرژی اضافی صحت داشت، دیگر کودکان به خواب طولانی در هنگام شب و استراحت در بین روز احتیاج نداشتند و لازم نبود که با هر فعالیت چه از نظر جسمانی و چه روانی، خسته شوند. با توجه به مسائل بالا، بعضی از والدین خواه ناخواه به نحوی این نظریه را قبول کرده‌اند. آن‌ها گاهی به کودک می‌گویند: «برو بیرون!» و یا «بازی کن!» یعنی آن‌ها بازی کودکان را به پرسه‌زدنهای بی‌هدف مشابه دانسته‌اند و یا در نهایت فکر می‌کنند که کودک آن‌ها می‌تواند با هر نوع فعالیت جسمانی بی‌هدف به رشد خود ادامه دهد. در اینجا، مروری بر نظریات «پیاز» داریم که موجب تجدید نظر در عقاید قبلی راجع به بازی کودکان می‌شود.

ج-نظریات پیاز در مورد بازی: روان‌شناس سویسی، «ژان پیاز»، نظرات مفیدی در مورد یادگیری کودک از طریق عمل ارائه کرده است. او عقیده دارد: «کارهایی که کودک انجام می‌دهد، به صورت بخشی از دانسه‌های او در می‌آید؛ زیرا هر تجربه به صورت یک تصویر ذهنی یا راه‌روشی عملی در نزد کودک درونی می‌شود.»

او معتقد است که پیشرفت و بازی کودکان در مسیر رشد و تکامل خود به سه شکل: بازی‌های تمرینی؛ بازی‌های نمادین؛ و بازی‌های باقاعده نمایان می‌شود.

پیاز بازی‌های تمرینی را وسیله‌ای برای لذت بردن از حواس می‌داند. کودک با استفاده از حواس، از تقلید پا فراتر می‌گذارد و به تکرار می‌پردازد و حرکاتش از شکل ابتدائی آزمایش و خطا به مهارت می‌رسد. این حرکات، مقدمه دست زدن کودک به اعمال پیچیده‌تر می‌باشد.

در بازی‌های نمادین که از ۲ تا ۵ سالگی است، عناصر جدیدی وارد بازی کودکان می‌شوند. واقعیت‌ها تغییر شکل می‌دهند. اشیایی که وجود ندارند، به وسیله اشیاء دیگر امکان نمایش می‌یابند. بچه‌ها در این سن از تکه چوبی، اسب و از چند بالش، باغچه می‌سازند. کودک در این مرحله، به تجربیات زندگی می‌پردازد و آن‌ها را آزمایش می‌کند.

در بازیهای با قاعده که در سنین ۴ تا ۷ سال ادامه می‌یابد و در ۱۱ سالگی به اوج خود می‌رسد، اثرات این بازی‌ها برای تمام عمر باقی می‌ماند و همزمان با رشد کودک و گذشت زمان به صورت

کامل‌تر انجام می‌شود. در این نوع بازی‌ها، کودک قراردادهای پیچیده‌تری وضع می‌کند. او ضمن پذیرش قواعد کلی بازی، به وضع قراردادهای موقتی می‌پردازد و این قواعد با رشد سنی او تکامل می‌یابد.

پیاژه با توجه به تجارب ارزنده خود که از مطالعه رفتار کودکان به دست آورده است، اعتقاد دارد که بازی، نقش ارزنده‌ای در تعلیم و تربیت کودک دارد و سبب می‌شود تا کودک علاوه بر رشد همه جانبه، به ارزش‌های اجتماعی، اخلاقی و تربیتی زیر به راحتی دست یابد:

- رشد مهارت‌های حرکتی
- رشد مهارت‌های حسی-حرکتی و هماهنگی آن‌ها
- تقویت حواس مختلف
- گسترش حس تعاون و مشارکت و مسئولیت‌پذیری
- رشد منطقی در جهت پذیرش واقعیتها به هنگام شکست و پیروزی
- بردباری و رعایت نوبت
- رقابت صحیح و اطاعت از قراردادها و مقررات پذیرفته شده
- افزایش تمرکز، توجه و دقت به موضوعی خاص
- انعطاف‌پذیری و پذیرش واقعیتها
- شناخت توانایی‌ها و آزمایش توانمندی‌ها و اعتماد به نفس
- سازگاری، مسئولیت‌پذیری، تعاون و همکاری در گروه
- همدلی با دیگران، محبت، گذشت و ایثار
- تمرین نقشهای افراد و برنامه‌ریزی و بسط تخیلات سازنده و خلاقیت‌ها

د- نظریات فردریک فروبل: «عقاید» فردریک فروبل «در مقایسه با دیگر عقاید درباره بازی، اثرات بسیار زیادی به جا گذارد. نامی که او برای کلاسهای کودکان با عنوان «باغ کودکان» انتخاب کرد، بسیار مهم بود. مهم‌ترین عقیده و اظهار نظر فروبل این بود که می‌گفت: «کودکان بیش از هرچیز از بازیهای خود مطالبی می‌آموزند».

او در پی این نبود که چرا کودک بازی می‌کند؛ بلکه می‌گفت: بازی جزء مهمی از زندگی کودک است. اگر ما رشد کامل و هماهنگ کودک را بخواهیم، باید به بازی او اهمیت دهیم».

او معتقد است که طفل در جریان رشد خود و در مسیر علائق و خواستههای خود حرکت می‌کند و مسائل را فرا می‌گیرد. به همین دلیل بازی یکی از فعالیتهای مورد علاقه کودک است. فروبل برای اینکه کودکان تجارب

مناسبی به وسیله بازی به دست آورند، وسایلی از قبیل: شش گلوله چوبی، مکعب، استوانه، کره، مکعب 21 مستطیل بزرگ و... مهیا ساخت و معتقد بود که همه اینها توأماً رنگ، حرکت، جهت حرکت و ثبات و تعادل را به کودک می‌آموزد.

او برای فهماندن، سطح، خط، نقطه و محیط و رابطه آنها با حجم، وسایل دیگری نیز ساخته است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، فروبل برای انجام تجربیات خود به حس بینایی کودک نیاز مبرم دارد و از آن استفاده می‌کند. او نام وسائل دسته اول را «هدایای خدا» نامید و اسم وسائل دسته دوم را «مشغولیات» گذاشت که شامل وسائلی مانند: کاغذ، مقوا، شن‌ریزه، گل و چوب می‌باشد.

البته او عقیده دارد: «یادگیری از طریق وسائل دسته دوم، پس از شناخت کامل کودک از وسائل دسته اول صورت می‌گیرد.»

هـ- نظریات ماریامونته سوری: خانم «مونته سوری» را در جهان به عنوان بنیانگذار خانه کودک می‌شناسند. او تا سال ۱۳۵۲ با یونسکو همکاری می‌کرد. و سعی داشت نظریات خود را به صورت علمی عرضه کند. نخستین بار کار خود را با مطالعه تغییرات جسمی و عقلی در کودکان آغاز کرد و معتقد بود که کودک مقلد بی‌فکر نیست و ذهنش قابلیت جذب فراوان دارد. او به امر و نهی در کار تعلیم و تربیت معتقد نبود و می‌گفت: «کودک در فعالیت باید آزاد باشد و مربی به طور غیر مستقیم او را تحت مراقبت دائم و پنهان قرار دهد».

او به یادگیری از طریق بازی بسیار پایبند بود و با وسائلی مانند: استوانه، برجهای صورتی، پله‌های قهوه‌ای رنگ، جعبه‌های تودرتو، صفحه‌های نرم‌وزبر، کیسه‌های اشکال هندسی، جعبه‌های وزنه، شیشه‌های آب با حرارت متفاوت، شیشه‌های محتوای اسانس مختلف، شیشه‌های آب شور و شیرین، زنگ‌های گوناگون و جعبه رنگ، به نوبه خود مطالب و مفاهیم ارزنده‌ای را که هرکدام در رشد عقلی و ذهنی مؤثر هستند، به کودکان آموزش می‌داد.

بازی از نظر چگونگی اجرا

بازی از نظر چگونگی اجرا به دو نوع تقسیم می‌شود: بازی فردی، بازی گروهی یا اجتماعی. در اینجا، نقش هریک از این نوع بازی‌ها را در یادگیری و رشد شخصیت بررسی می‌کنیم.

در بازی‌های فردی، کودک به تنهایی اقدام به بازی می‌کند. کودکان کم‌سن و سال و آن دسته از کودکان که به دلایل گوناگون به کودک دیگری دسترسی ندارند، اقدام به بازی فردی می‌کنند. با افزایش سن کودک، تمایل به بازی فردی کم می‌شود. به طور استثنائی، کودکانی که از نظر هوش پیشرفته و یا عقب‌مانده هستند نیز ممکن است به شیوه غیر طبیعی به سوی بازی‌های فردی گرایش داشته باشند. خانواده به عنوان اولین محیط اجتماعی کودک شناخته می‌شود و اعتبار و اهمیتی که با توجه به امکانات خود برای کودک و فعالیت‌های او

قائل می‌شود، برخوردارهای عینی و سالم او را با محیط و مسائل گوناگون فراهم می‌آورد. بازی به عنوان فعالیت اصلی و اساسی کودک در دوران پیش دبستانی تابع امکانات مختلف خانواده است.

بازی‌های فردی به علت خاصیت ویژه‌ای که دارند، به خیالپردازی و قوه تخیل احتیاج زیادی دارند. گاه کودکان در حین بازی از چندین نفر تقلید می‌کنند که این امر خود موجب تقویت و گسترش قوه تخیل و ذهن کودک می‌شود. چنین کودکانی به تدریج که رشد می‌کنند، این‌گونه ویژگی‌ها را به خصوصیات مختلفی که در بازی‌های جمعی وجود دارد، تبدیل می‌کند و اگر این کار صورت نگیرد، کودک دچار نوعی عدم تعادل روانی می‌شود. بازی‌های گروهی: بازی‌های جمعی به آن دسته از بازی‌هایی اطلاق می‌شود که در آن، دو یا چند نفر شرکت دارند. بازی جمعی معمولاً قوانین خاصی دارد و افرادی که در آن شرکت دارند باید از این قواعد خاص پیروی کنند.

از ویژگی‌های بازی‌های جمعی این است که این بازی‌ها از سن سه سالگی شروع می‌شوند و حداکثر نفرات شرکت‌کننده در آن‌ها سه نفر می‌باشد که البته این گروه هم به زودی از هم پاشیده می‌شود. در ۵ سالگی جمع بازیکنان شامل ۴ یا ۵ کودک می‌شود که می‌توانند برای مدتی بیشتر به بازی خود ادامه دهند. از این رو گفته می‌شود که کودکان در سن دو و سه سالگی، همزمان فقط می‌توانند توجه خود را به یک نفر معطوف دارند. اگر سه کودک دو یا سه ساله را در کنار هم قرار دهیم، همیشه دو نفر از آنها با هم بازی خواهد کرد و در تمام مدت بازی یکی از آن‌ها در بازی شرکت نخواهد کرد. دلیل این امر آن است که تکرار صحیح و به موقع حرکات بازی دسته‌جمعی برای این‌گونه کودکان کاری مشکل است. به علاوه، آن‌ها نمی‌توانند توجه خود را بیش از چند لحظه به یک موضوع معطوف دارند.

خصوصیات و مسائل بازی پیش دبستانی

وسایل بازی اگر دارای پنج خصوصیت زیر باشند، جزء وسایل مناسب یادگیری و آموزش کودکان پیش دبستانی می‌باشند:

۱- به کودک در تجربه‌اندوزی، کشف طبیعت و دنیای اطراف خود کمک کند. مهم‌ترین مواد در این قسمت می‌تواند آب، زمین، گل رس و نقاشی باشد.

۲- محرک قوه خلاقه کودک باشد.

۳- محرکی برای تصورات کودک باشد.

۴- به کودک کمک کند تا مهارت‌هایی را که بزرگسالان دارند، بیاموزد: مانند استفاده از قیچی و چسب.

۵- وسیله‌ای باشد تا غیر مستقیم در جهت تکامل توانایی‌های فیزیکی و روانی کودک او را یاری کند.

با این بررسی اجمالی به این نتیجه می‌رسیم که امروزه با هیچیک از نظریه‌های موجود نمی‌توان تمام جنبه‌های بازی کودکان را شرح داد. به علاوه، تحقیق کاملی که نظریه‌های موجود را تلفیق کند، وجود ندارد. در قرن حاضر، روان‌شناسان و محققان، تحقیقات و مشاهداتی درباره کودکان انجام داده‌اند. در اثر انجام این تحقیقات فرمها و استانداردهایی برای بازی کودکان به وجود آمده است که می‌توان یک کودک را با کودک دیگر سنجید و حتی می‌توانیم او را با فرم خود بسنجیم. از این شیوه می‌توان علت‌ها را در کودکانی که قادر به بازی کردن نیستند و یا آنهایی که بازیشان یک فرم استثنائی دارد، بررسی کرد و اگر نیاز به کمک دارند آن‌ها را در جهت یادگیری و آموزش یاری داد.

منبع: مجله رشد معلم، فروردین ۱۳۷۳، شماره ۱۰۰

مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان، نهادی غیردولتی و ناسودبر است. این نهاد در سال ۱۳۷۹ از سوی پژوهشگرانی که در حوزه ادبیات کودکان فعال بودند، پایه گذاشته شد و اکنون با بیش از ده سال پیشینه از فعالیت های گسترده، در سطح ملی و بین المللی به کار خود ادامه می دهد.

دفتر این مؤسسه در تهران است و شیوه همکاری با این نهاد به دو شکل کار رسمی و داوطلبانه است. مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان هزینه های سازمانی خود را از راه کمک های مردمی و اجرای پروژه های فرهنگی و انتشاراتی به دست می آورد. چنانچه مؤسسه درآمدی داشته باشد، این درآمد را در راه گسترش هدف های خود هزینه می کند.

پیوندگاه:

koodaki.org	مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان	کودکی
iranak.org	ایران کودکی	ایرانک
ketabak.org	پنجره ای به جهان خواندن	کتابک
amoozak.org	آموزش خلاق کودک محور	آموزک
khanak.org	با من بخوان	خوانک
rootak.org	پایگاه ارتباط فرهنگی کودک و نوجوان	روتک
dabire.org	درست بیاموز، تا درست بنویسی	دبیره
koodakar.org	صندوق آموزش و توانمند سازی کودکان کار و محروم	
hodhod.com	گزید بهترین کتاب های کودک و نوجوان	کتاب هددهد